

Дилмурод Нормуродов

ЎзМУ Тарих факультети, Археология
кафедраси доценти, тарих фанлари

бўйича фалсафа доктори (PhD)
<https://doi.org/10.5281/zenodo.14499089>

ТЕШИККҮПРИКТЕПАНИНГ X–XII АСРЛАРГА ОИД ТАОМ ИДИШЛАРИ ХУСУСИДА АЙРИМ МУЛОҲАЗАЛАР

Аннотация: мақола Тошкент шаҳрида жойлашган Тешиккүпrikтепа археологик ёдгорлигидан топилиб, 1962 йилда Ўзбекистон тарихи давлат музейига топширилган 37-коллекциянинг X-XII асрларга оид кулолчилик идишларига бағишланган. Унда кулолчилик буюмларининг сирланган ва сирланмаган турларига бўлиб тавсифланиб, мажмуадаги идишлардан қозонларнинг таомларни пиширишга, тувак ва кўзаларнинг суюқликларни ташишда ва сақлашда, коса ва пиёлаларнинг суюқлик ва таомларни тақсимлашда фойдаланганлиги хусусида фикр юритилган.

Калит сўзлар: Тошкент, Тешиккүпrikтепа, кулолчилик, қозон, қопқоқ, тувак, кўза, коса, пиёла, сир, ангоб.

Турли давр ва ҳудудда яшаган аҳоли вакилларининг таомланиш маданияти билан боғлиқ айrim масалаларни ёритишда кулолчилик ашёларининг ҳам ўзига

хос ўрни бор. Археологик тадқиқотларда йигилган ва турли тасодифлар туфайли топилган сопол идишлар ҳам шулар жумласига киритса бўлади. Хусусан, Тешиккўприктепадан топилган сопол идишлар мажмуасини юқоридагилар қаторига кириш мумкин.

Тешиккўприктепа Тошкент шахри, Чилонзор тумани, Бунёдкор шоҳкўчаси бўйи (шарқи)да, “Новза” метро бекати яқинида жойлашган. Унинг “Google Earth” дастуридаги координатаси: $41^{\circ}17'10.00''\text{C}$; $69^{\circ}13'5.99''\text{B}$. Бу ёдгорлик денгиз сатҳидан 444 м баландликда ўрнашган бўлиб, у ўтмасбурчакли тўртбурчак шаклда. Ҳозирда ёдгорликнинг баландлиги 6 м.га етадиган арк қисмигина сақланган. Унинг узунлиги – 35 м, кенглиги – 22 м, майдони эса 1,57 га.дан иборат.

XX асрнинг 30-йилларида ўлкашунос Дмитрий Букинич (1882–1939) Тешиккўприктепага бир неча марта бориб, у ердан археологик ашёларни тўплаган. 1947 йили В. И. Спришевский Тешиккўприктепада археологик қазиш ишларини олиб борган [Филанович: 16]. Аммо бу тадқиқотларда қўлга киритилган маълумотлар нашр қилинмаган. 1950 йилларда ТошДУ (ЎзМУ) Археология кафедраси ходимлари археологик кузатиш ишларини олиб борганлар. 1962 йил археологлардан – Константин Шахурин ва Юрий Буряков (1934–2015)лар тадқиқот ишларини ўтказишганлар. 1968 йил Тошкент археология экспедицияси, жумладан, экспедициянинг Маргарита Филанович бошқарган пайтдаги гурух аъзолари томонидан текширилган. Тешиккўприктепа ва унинг ўрганилиши, топилмалари билан боғлиқ маълумотлар Маргарита Филановичнинг илмий тадқиқот ишларида қисқагина қайд этилган [Древний Ташкент: 11, 112; Древности Ташкента: 67, 116, 122; Филанович: 15–16, 181]. Тадқиқотларда Тешиккўприктепанинг 5–12-йилларга яъни, Турк хоқонлиги, Араб халифалиги босқинчилиги даври, халифаликка қарам тоҳирийлар ва нисбатан мустақил

сомонийлар ва қорахонийлар бошқаруви даврига оидлиги аниқланган. Ёдгорликнинг арки алоҳида хоналарга бўлингандиги ва қалин ташқи девор билан уралганлиги, хом ғишт ва пахсадан қурилган яхлит иншооти бўлганлиги кузатилган.

Ўрганишларга кўра Тешиккўприкпепа ўз даврида анча тарақкий этган. Унинг қалъаси – марказий қисмидаги V–VIII асрларга бинолар қад қўтарган бўлиб, бу бинолар араблар босқини натижасида (VIII аср) бузилган ва ёниб вайронага айланган. IX–XII асрларда арк ва унинг теварак-атрофида ҳаёт яна тикланган. Аҳоли темирчилик, металл буюмлар тайёрлаш билан шуғулланган. Бу пайтда Тешиккўприктепа Шош (Чоч) бошқарув марказ шаҳри – пойтахти Бинкатга жанубдан кириб келинадиган карvon йўли бўйида жойлашган савдо-хунармандчилик масканларидан бири бўлган. XIII аср бошидаги Чингизхон бошчилигидаги юришлар чоғида у бутунлай вайронага айланган. Шундан сўнг Тешиккўприктепада ҳаёт қайтиб тикланмаган.

1962 йилда Константин Шахурин томонидан Тешиккўприктепа ва унинг теварак-атрофидан топилган жами – 81 дона сопол буюм намуналаридан ҳозирги Ўзбекистон тарихи давлат музейига топширилган. Бу ашёлар мажмуаси музейнинг 37-коллекциясида сақланиб келмоқда. Мажмуадаги тадқиқотга тортилган X–XII асрларга оид кулолчилик идишлари 34 донани ташкил қиласди. Бу ашёларни илмий таҳлил қилиш уларнинг даврини аниқлаш билан бирга қандай таомларни тайёрлаш, сақлаш ёки тақсимлашда кенг ишлатилганлигига доир мулоҳазаларни илгари суришга асос бўла олади. Ушбу кулолчилик идишларини шартли равишда сирланган ва сирланмаган сопол идишлар гуруҳига ажратиш мумкин.

Сирланмаган идишлар. Коллекциядаги бундай идишлар қозонлар (3 дона), қопқоқлар (2 дона), кўзалар (8 дона)дан иборат. Уларнинг барчаси кулолчилик чархи ёрдамида тайёрланган бўлиб, қуидаги тавсифга эга:

Қозонлар. З дона қозонларга тегишли сопол бўлаклари бўлиб, улар қозонларнинг оғиз ва елка қисмлари дир (1–3-расмлар). Бу қозонлар лойига майдаланган оҳактош, чақмоқтош, кум (дресва), шамот қўшилган. Уларнинг пиширилгандаги ранги оч жигаррангда бўлади. Қозонларнинг сирти оқиш-бўз рангда ангобланган. Сиртида оловда қорайган дуд излари бор. Қозонларнинг оғзи ташқарига қалинлашган. Уларнинг синиқларига қараганда бирининг оғиз диаметри – 28 см (1-расм), иккинчисини – 21 см (2-расм), учинчисиники эса 20 см.ни ташкил қилган (3-расм). Қозонлардан бирининг елкасида ёйсимон тутқича бор (2-расм). Бу сопол қозонларга ясалиш техникаси, тузилиши ангобланишига кўра ўхшаш қозонлар Тошкент воҳасидаги кўплаб археологик ёдгорликлардан жумладан, Нўғойқўргон (Кўгaitтепа)дан топилган ва улар X-XII юзийилликларга оидлиги аниқланган [Normurodov: II ilova. 39-rasm. № 3]. Ўхшатмаларига қараганда бундай қозонлар ўчоқда яхши ўрнашиши, оловнинг танаси бўйлаб кўпроқ тегиб, ичидаги таомни яхши ва тез пишиши инобатга олиниб таги айлана ёки овалсимон қилиб ясалган. Бу Тешиккўприктепанинг тадқиқотга тортилган қозонларини юқоридаги давр билан даврлаштиришга асос бўла олади.

Тешиккўприктепанинг X-XII асрларга тегишли қозонларининг ясалиш техникаси исикликка, оловга чидамли бўлишини таъминлаган. Бундай қозонлар ҳам қуюқ, ҳам суюқ таомларни, жумладан, сут, қайнатма шўрва кабиларни пиширишга мўлжалланган бўлиши мумкин. Улар табиийлиги билан таомларнинг таъмига салбий таъсир кўрсатмаслиги билан ҳам ажralиб туради. Буни бугунги кунда Ўзбекистоннинг турли худудларидаги миллий таомлар тайёрланадиган

ошхоналарда “кўза шўрва” номи билан пишириладиган таомнинг жуда мазалилиги ҳам тасдиқлайди.

Қопқоқлар. 2 дона қопқоқларнинг бўлаги бўлиб, улар соф тупроқли лойдан дисксимон шаклда ясалган, сирти қаймоқрангда ангобланган. Қопқоқлардан бирининг четлари сақланмаган, устини ўртасида қўзиқоринсимон кўтарилиган тутқичи бор (4-расм). Иккинчиси эса қопқоқнинг бир чети бўлиб, устини четига яқинида айланаси бўйлаб тароқсимон асбоб билан безак берилган (5-расм). Бу идиш қопқогининг тагида пиширилиш пайтида хумдонга идишнинг ёпишиб кетмаслиги учун тўшалган майда қум ёпишиб қолган. Бу каби ўхшаш қапқоқлар Тошкент воҳасидаги археологик ёдгорликларда олиб борилган тадқиқотиларда топилган ва улар X–XII асрларга оидлиги аниқланган. Бундай қопқоқлар идишларни ичига турли нарсаларнинг тушиб кетмаслиги учун уларнинг оғзини ёпиб қўйишда кенг ишлатилган. Шунингдек, қопқоқлар таом пиширилаётган қозонларнинг оғзи ҳам ёпилган.

Кўзалар. Кўзаларги тегишли артифактлар 8 дона бўлиб, бу турдаги идишлар ҳам соф тупроқли лойдан кулолчилик чархи ёрдамида ясалган. Уларнинг ичидаги чарх айланганда ҳосил бўлган қўл бармоқларидан тўлқинсимон излари қолган. Кўзаларнинг деворини ўртача 0,5–0,9 см қалинликда бўлиб, уларни оғиз диаметри 7,5 (9-расм), 9–10 см (10–11-расмлар)ни ташкил қиласиди. Бу кўзаларни асосий қисмини сирти қаймоқрангда (6, 8-расмлар) ва қизғишрангда (13-расм), кам сондагилариники кулрангда ангобланган (7-расм). Қаймоқрангда ангобланган кўзаларнинг катта қисмини пиширигандаги ранги пишган ғишт рангидаги (6, 8, 10–13-расмлар) ва кам сонлиси кулрангда (9-расм). Кўлрангда ангобланган кўзаларнинг пиширилгандаги ранги ҳам кулранг тусга кирган (7, 9-расмлар). Синиқларига қараганда кўзалар тухумсимон, уларнинг таги дисксимон-ясси шаклда бўлган. Уларнинг оғзи ташқарисига томон кенгайган, цилиндр

шаклидаги узун ёки қисқа бўйинлилари бўлган (10–13-расмлар). Айримларидаги тутқучлари ва тутқучларининг сақланган синиқларига қараганда (6, IX-XII расмлар) тутқучларининг бир учи кўзаларнинг оғзи ёки бўйнига, иккинчи учи елкасига “Г” симон шаклда тик ўрнатилган. Коллекциядаги кўзаларга тегишли артифактлардан бири синиқлари елимлаб бутланган кўза, яна биттаси тагининг диаметри – 4,5 см. бўлган кўзанинг пастки қисми (6-расм), олтитаси ён ва бўйин қисмининг бўлагидир (7–9-расмлар). Кўзалардан бир гурухини сирти елка, қорин қисмларига айланаси бўйлаб бир неча қатор тўлқинсимон чизиқчалар, ёнма-ён ҳалқалар тирнаш йўли билан безатилган (7–9, 13-расмлар). Бу кўзаларга тайёрланиш техникаси, тузилиши, ангобланиши каби жиҳфтлари билан бир хил ўшашликдаги кўзалар Тошкент воҳасидаги археологик ёдгорликлардан, Фарғона водийсидаги Ахсикент ёдгорликларидан қўплаб топилган ва улар X-XII юзийилликларга оидлиги аниқланган [*Древности Ташкента: 76. – Рис. 33:1, 33:4, 33:6, 33:8, 33:9, 33:12; Буряков: – Рис. 10, – рис. 12; Анарбаев: 427 – 484; Normurodov D. II ilova. 49:18-rasm*]. Бундай кўзалар суюқликларни ташиб, сақлаш, таомланиш пайтида ичидаги суюқликни бошқа идишларга тарқатишда кенг ишлатилган. Бежирим кўзаларнинг аксарияти шаҳарлардан, кўшқ ва қасрлардан топилишига қараганда улар дастархоннинг чиройли безатилишига ҳам ёрдам берган. Айниқса, кўзалар уларда сақланган маҳсулотларнинг табиий сақлашда, ёзниг жазирамасида салқин тутишда катта аҳамият касб этган.

Сирланган идишлар. Сирланган идишлар туваклар (2 дона), кўза (1 дона), косалар (16 дона) ва пиёла (1 дона) дан иборат. Бундай идишларнинг барчаси майин тупроқдан тайёрланган лойдан кулолчилик чархи ёрдамида ясалган. Уларнинг лойининг пиширилгандаги ранги пишиқ гишт (оч жигар) тусда бўлиб, устидан оқиши рангдаги ангобланган. Ангобнинг устидан эса оқ, қора, қизил,

сарық, яшил, жигарранг, зайдунрангларда геометрик, эпиграфик, ўсимликсимон безаклар берилган ва сўнг шаффофф-ялтироқ ёки оч сарғиш-ялтироқ сирланган.

Улар қуидаги тавсифга эга:

Туваклар. 2 дона сирланган тувакларнинг оғзи кенг бўлган. Улардан бири шолғомсимон шаклдаги тувакнинг бўлаги бўлиб, унинг бир учи елкасига иккинчи учи бўйнига уланган илмоқсимон бир тутқича сақланган (14-расм). Тувакнинг танаси кенг жойини диаметри – 12–13 см.ни ташкил қиласи. Синигига қараганда сақланган тутқичига қарама-қарши томонида иккинчи тутқичи бўлган. Унинг сирти қизғиш рангда ангобланиб, кўзли – оқ-сарғиш доира ўртасига оқ хол қўйилган безаклар билан безатилган. Безак устидан сиртига шаффофф-ялтироқ сирланган. Бу тувакка нисбатан ўхшаш бўлган тувак Тошкент шахрининг Кўкча маҳалласида олиб борилган қазиshmада топилган ва унинг 10-асрга оидлиги аниқланган [Ильясова: 69. № 39]. Булардан ташқари тайёрланиш техникаси жихатидан билан бир хил ўшашликдаги, аммо безалиши бироз фарқланадиган буюмлар – коса, тувак, чироқлар Тошкент воҳасидаги бир қанча археологик ёдгорликлардан топилган ва улар X-XII юзийилларгача оидлиги аниқланган [Ильясова: 187. № 116, 272. № 237, 355. № 314, 356. № 315, 572–575].

Иккинчиси овалсимон шаклдаги тувакнинг елка ва бўйнига ўтиш жойи бўлаги бўлиб, унинг сирти оқиши рангда ангобланиб, қорамтири рангда тиккасига тарам-тарам бўялган ҳамда устидан шаффофф-ялтироқ сирланган (15-расм). Тайёрланиш техникаси жихатидан нисбатан ўхшаш бўлган идишлар Тошкент воҳасидаги бир қанча археологик ёдгорликлардан топилган ва улар X-XII асрларга оидлиги аниқланган [Ильясова: 187. № 116, 272. № 237, 355. № 314, 356. № 315, 572–575]. Юқоридагилар тадқиқотга тортилган сирли тувакни X-XII асрлар билан саналашга асос бўла олади. Сирланган кўзалар юқорида қайд қилинган сирланмаган кўзаларга нисбатан қадрлироқ ҳисобланган. Бундай сирли

тувакларлардан ўзига тўқ хонадон эгалари асосан меҳмон кутиш пайтларида фойдаланилган бўлиши мумкин. Уларнинг кам сонлилиги бунга ишора беради.

Кўза. Ягона ашё сирланган кўзанинг бўйнидан тепа қисми бўлиб, у яшил рангда сирланганлиги билан сирсиз туваклардан фарқланади (16-расм). Унинг дисксимон ташқарига кенгайган яssi тагини диаметри – 7 см.ни ташкил этган. Бир учи елкасига иккинчи учи бўйнига уланган илмоқсимон бир тутқичча бўлган. Аммо тутқичи сақланмаган. Бу кўзага тайёрланиш техникаси жиҳитидан нисбатан ўхшаш бўлган идишлар Тошкент воҳасидаги бир қанча археологик ёдгорликлардан топилган ва улар XI-XII асрларга оидлиги аниқланган [Ильясова: 187. № 116, 272. № 237, 355. № 314, 356. № 315, 572–575]. Сирланган кўза ҳам сирли туваклар каби зарур ҳолларда кенгроқ ишлатилган бўлиши мумкин.

Лаган. 1 дона лаганнинг ёни бироз қияланган (17-расм). Ичига қора, жигаррангда безак (ёзув), яшил рангда доғ туширилган. Синиғидан қараганда оғиз диаметри 31 см бўлган. Тайёрланиш техникаси, тузилиши, бўялиши каби жиҳитлари билан бир хил ўшашлиқдаги идишлар Тошкент воҳасидаги археологик ёдгорликлардан кўплаб топилган ва уларнинг X-XI асрларга оидлиги аниқланган [Ильясова: 598].

Косалар. Бу турдаги идиш намуналари 16 донадан иборат (18–33-расмлар). Косаларнинг конссимон (18–20, 26, 33-расмлар) ёки яrim шарсимон (21–24, 27-расмлар) шакллари бор. Уларнинг аксариятини таги ҳалқа шаклида кўтарилилган (таг диаметри – 9 см (22-расм), 10,7 (23-расм) см), кенг оғизининг диаметри 19 см (29–31-расмлар), 21 см (19-расм), 22 см (24-расм), 24 см (32-расм), 26 см (20–21-расмлар), 27 см (18-расм), 29 см (25-расм), 33 см (26-расм) гачани ташкил қиласиди.

Косаларнинг бир гуруҳи зайдунрангдаги бўёқ билан баргли ўсимлик (гул) (18-расм), учбурчаксимон безаклар, тўқ жигаррангдаги ҳалқалар зайдун рангда “з” шаклида (19, 26, 33-расмлар) безаклар, палма баргли ўсимлик шаклидаги безаклар

(21-расм), қорамтирилган қизғиши рангда ўртасидан оғзига томон кенгайиб борган гул ўрами (буклет) шаклидаги безаклар берилған ҳамда араб ҳарфларида ёзув ёзилған. Улардан биридаги эпиграфик безакда ал-йумн (al-yumn – “اليمن”) деган ёзув бори (30-расм). Косаларнинг тайёрланиш техникаси, тузилиши, бўялиши каби жиҳитлари билан бир хил ўшашлиқдаги идишлар Тошкент воҳасидаги кўплаб археологик ёдгорликлардан жумладан, Тошкент (Бинкат) шаҳридан, Банокат-Шоҳрухиядан топилған ва улар X–XI-асрларга оидлиги аниқланган [Культура и искусство древнего Узбекистана: 182. № 715; Брусенко: 72–73. табл. 45:3; Ильясова: 93. № 63, 573. № 482; Normurodov: II ilova. 49:18-rasm.]. Айримлари (20, 21, 27-расмлар) айнан, X асрга оид палма барглилари ва араб ҳафдаги ёзувлилари билан бир хилди [Ильясова: 114. № 109]. Тўпгуллилари (22-расм) ва эпиграфик безаклиларининг бир қанчаси (30-расм) XI асрга оид идишлар билган бир хилда [Филанович; Ильясова: 296–313, 507–512]. Бу косалар ўз вазифасига кўра асосан суюқ таомларни солишига мўлжалланған. Косаларда нафақан тоам тарқатилған, балки улар дастурхонга кўрк ҳам бериб турган.

Пиёлалар. 1 дона пиёла синиғи бўлиб, бу пиёланинг тузилиши конуссимон, пастдан тепага кенгайган, таглиги ҳалқа шаклида кўтарилилган (34-расм). Пиёлани юзасига зайдунрангдаги бўёқ ёрдамида ичига баргли гул ва гул ораларига қизил рангда бўяқли тасвир, сиртирнинг оғзидан пастига айланасига зайдун рангда “з” шаклидаги ва нуқта кўринишидаги безак берилған. Таги ва тагига яқин ерларидан ташқари ерлари оч сарғиш тиниқ сир берилған. Унинг бўйи – 4,4 см, оғиз диаметри – 13 см, таг диаметри – 4 см. Тайёрланиш техникаси, тузилиши бўялиши каби жиҳитли билан бир хил ўшашлиқдаги идишлар Тошкент воҳасидаги кўплаб археологик ёдгорликлардан жумладан, Тошкент шаҳридан, ва Банокат-Шоҳрухиядан кўплаб топилған ва улар XI асрга оидлиги аниқланған [Брусенко:

72–73. 47. табл. 34: 9, 2, табл. 39: 5, табл. 40: 4, 3; Ильясова: 93. № 63, 364. № 323, 365. № 324].

Юқоридагилар нафақат Тешиккүприктепа аҳолисининг X–XII асрлардаги тоамларни пишириш, суюқликларнинг ташиш, сақлаш, тарқатиш масалаларини, ошхонада, қундалик ва маросимларда сирланган ҳолда сирланмаган бежирим кулолчилик буюмларидан кенг фойдаланганларни хусусида фикр юритишга асос бўлиб хизмат қиласди. Идидишлардаги безаклар ўша даврдаги аҳолининг эстетик дунёқарашлари хақида тасаввур доираларни кенгайтиради.

Адабиётлар:

1. Normurodov D. Toshkent vohasining qadimgi va o‘rta asrlar davri moddiy madaniyati tarixi (mil. avv. XIII – milodiy XIII asrning boshlari). Toshkent. 2023.
2. Анарбаев А. Ахсикет – столица древней Ферганы. – Ташкент, 2013.
3. Брусенко Л. Г. Глазурованная керамика Чача IX–XII веков. Ташкент. 1986.
4. Буряков Ю. Ф. Генезис и этапы развития городской культуры Ташкентского оазиса. – Ташкент, 1982.
5. Древний Ташкент. – Ташкент, 1973.
6. Древности Ташкента. – Ташкент, 1976.
7. Ильясова С. Р., Ильясова Дж. Я., Имамбердыевб Р. А., Исхакова Е. А. “Нет блага в богатстве...”. Глазурованная керамика Ташкентского оазиса IX–XII веков. Москва. 2016. 598 с.
8. Культура и искусство древнего Узбекистана: Каталог выставки. В 2-х кн. – Москва. 1991.
9. Филанович М. И. Ташкент: зарождение и развитие города и городской культуры. – Ташкент, 1983.
10. Буряков Ю. Ф., Қосимов М. Р., Ростовцев О. М. Тошкент областиининг археологик ёдгорликлари. – Тошкент. 1975. 45-бет.

А

Б

1-расм. Сопол қозон. А) сиртини күриниши; Б) ичини күриниши.

А

Б

2-расм. Сопол қозон. А) сиртини күриниши; Б) ичини күриниши.

А

Б

3-расм. Сопил қозон. А) сиртини күриниши; Б) ичини күриниши.

А

Б

4-расм. Сопол қопқоқ. А) устидан күриниши; Б) ёнидан күриниши.

А

Б

5-расм. Сопол қопқоқ. А) устидан күриниши; Б) остидан күриниши.

А

Б

6-расм. Кўзанинг пастки қисми. А) ёнидан күриниши; Б) остидан күриниши.

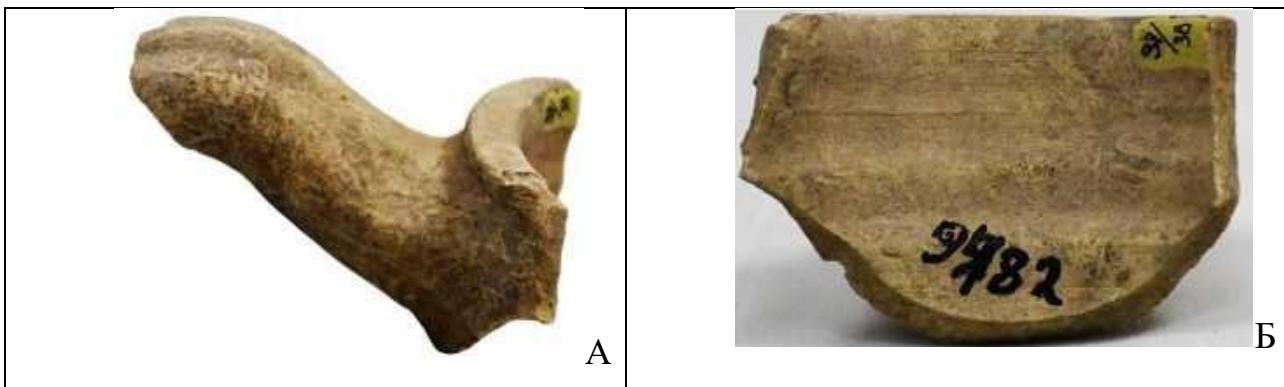
7-расм. Кўзанинг ён бўлаги. А) сиртини кўриниши; Б) ичини кўриниши.

8-расм. Кўзанинг бўлаги. А) сиртини кўриниши; Б) ичини кўриниши.

9-расм. Кўзанинг бўлаги. А) сиртини кўриниши; Б) ичини кўриниши.

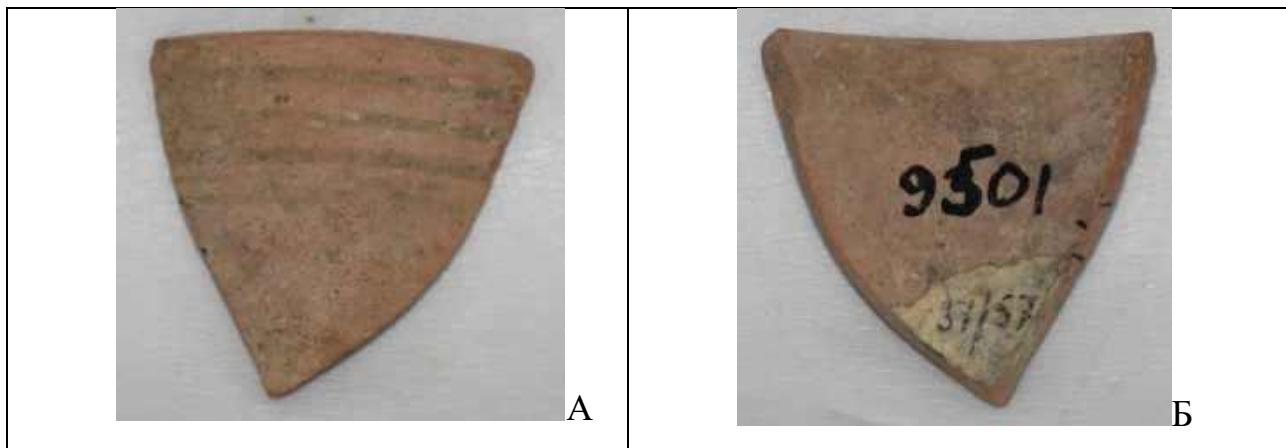
10-расм. Кўзанинг бўлаги. А) сиртини кўриниши; Б) ичини кўриниши.

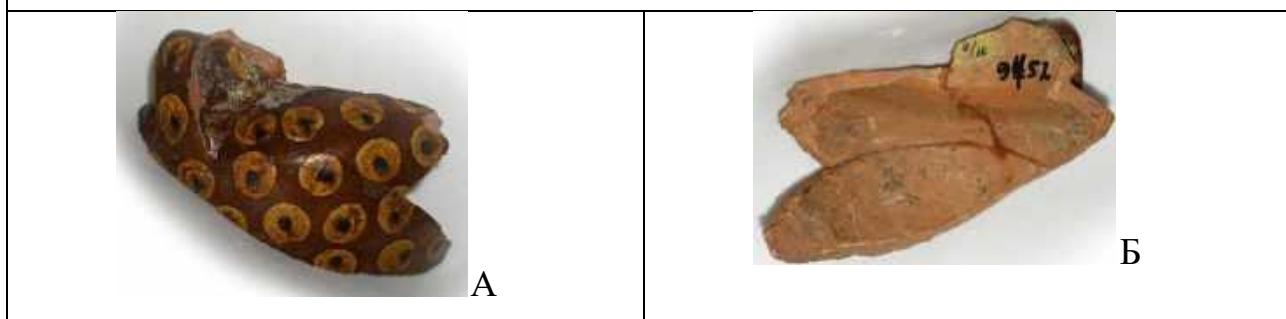
11-расм. Кўзанинг бўлаги. А) сиртини кўриниши; Б) ичини кўриниши.

12-расм. Кўзанинг бўлаги. А) сиртини кўриниши; Б) ичини кўриниши.

13-расм. Кўзанинг бўлаги. А) сиртини кўриниши; Б) ичини кўриниши.

14-расм. Сирли сопол тувак. А) сиртини кўриниши; Б) ичини кўриниши.

15-расм. Сирли сопол тувак. А) сиртини кўриниши; Б) ичини кўриниши.

А

Б

16-расм. Сирли сопол кўза. А) сиртини кўриниши; Б) тагининг кўриниши.

А

Б

17-расм. Лаган бўлаги. А) ичини кўриниши; Б) сиртини кўриниши.

18-расм. Лаган бўлаги. А) ичини кўриниши; Б) сиртини кўриниши.

19-расм. Лаган бўлаги. А) ичини кўриниши; Б) сиртини кўриниши.

20-расм. Лаган бўлаги. А) ичини кўриниши; Б) сиртини кўриниши.

21-расм. Лаган бўлаги. А) ичини кўриниши; Б) сиртини кўриниши.

22-расм. Лаган бўлаги. А) ичини кўриниши; Б) сиртини кўриниши.

23-расм. Лаган бўлаги. А) ичини кўриниши; Б) сиртини кўриниши.

24-расм. Лаган бўлаги. А) ичини кўриниши; Б) сиртини кўриниши.

25-расм. Лаган бўлаги. А) ичини кўриниши; Б) сиртини кўриниши.

26-расм. Лаган бўлаги. А) ичини кўриниши; Б) сиртини кўриниши.

27-расм. Лаган бўлаги. А) ичини кўриниши; Б) сиртини кўриниши.

28-расм. Лаган бўлаги. А) ичини кўриниши; Б) сиртини кўриниши.

29-расм. Лаган бўлаги. А) ичини кўриниши; Б) сиртини кўриниши.

30-расм. Лаган бўлаги. А) ичини кўриниши; Б) сиртини кўриниши.

31-расм. Лаган бўлаги. А) ичини кўриниши; Б) сиртини кўриниши.

32-расм. Лаган бўлаги. А) ичини кўриниши; Б) сиртини кўриниши.

33-расм. Лаган бўлаги. А) ичини кўриниши; Б) сиртини кўриниши.

34-расм. Лаган бўлаги. А) ичини кўриниши; Б) сиртини кўриниши.

SOME REMARKS ON THE 10TH–12TH CENTURY DINING Crockery FROM TESHIKKOPRIKTEPA

Abstract: which is located in Tashkent city, it was finded in archalogic heritage of Teshikkopriktepa, in 1962, it was given to The State Museum of History of Uzbekistan that is in 10th-12th century, it describes the glazed and unglazed types of pottery, and comments on the use of cauldrons for cooking, tuvak and kuza for transporting and storing liquids, and spit for deal out foods and products.

Keywords: Tashkent, Teshikkopriktepa, ceramics, cauldron, lid, pot, jug, cup, bowl, glaze, engobe.

НЕКОТОРЫЕ ЗАМЕЧАНИЯ О СТОЛОВЫХ ПОСУДАХ ТОШИККО- ПРИКТЕПЫ X-XII ВЕКА

Аннотация: статья посвящена керамическим сосудам X–XII веков из 37-й коллекции, которая была найдена на археологическом памятнике Тешиккуприктеа в городе Ташкенте и передана Государственному музею истории Узбекистана в 1962 году. В нем были представлены керамические изделия как глазурованного, так и неглазурованного типа, что отражало использование казанов в комплексе для приготовления блюд, горшков и кувшинов для транспортировки и хранения жидкостей, а также чаш (пиялушек) и плошек (касушек) для раздачи жидкостей, и блюд.

Ключевые слова: Ташкент, Тешиккоприктеа, керамика, казан (котёл), крышка, горшок, кувшин, чашка, чаша, глазурь, ангоб.